

Justitsministeriet
Direktoratet for Kriminalforsorgen
Straffuldbyrdselskontoret

BILAG 6

Norge
Sverige
Finland

København, den 7. marts 2006

Journalnr.: 05-032-210
(Bedes anført ved henvendelse)
Reference KAR
Direkte telefon 32684611

I efteråret 2005 udsendte Direktoratet for Kriminalforsorgen en vejledning om den gejstlige betjening af indsatte i fængsler og arresthuse. Vejledningen vedrører den kirkelige betjening af indsatte, der tilhører den evangelisk-lutherske danske folkekirke.

Det blev samtidig besluttet, at der, for så vidt angår det stadig stigende antal af indsatte med anden etnisk baggrund, skulle udarbejdes en vejledning for indsatte, der tilhører andre trosretninger.

Direktoratet for Kriminalforsorgen er derfor ved at nedsætte en arbejdsgruppe med henblik på at udarbejde en sådan vejledning.

Til brug for det videre arbejde med udarbejdelse af vejledningen ønskes oplysninger om regler og praksis for området i de øvrige nordiske lande.

For så vidt angår reglerne i Danmark, kan det oplyses, at det af Lovbekendtgørelse om fuldbyrdelse af straf m.v., § 35, stk. 2, fremgår, at "En indsat har ret til samtale med en præst eller lignende fra sit trossamfund".

Spørgsmålet, der ønskes oplyst, er, om der i de øvrige nordiske lande er en tilsvarende retlig forpligtelse for den centrale styrelse til at sikre denne ret for etniske indsatte, og hvad/hvordan har man i praksis gjort for implementering heraf i fængsler og arresthuse.

Alle skrivelser/notater, der belyser problemstillingerne, modtages gerne.

Hvis der måtte være spørgsmål, kan de rettes til fuldmægtig Tove V. Brøchner, tovevedige.brochner@kriminalforsorgen.dk, telefon + 32684612 eller undervisningsleder Kaj Raundrup, kaj.raundrup@kriminalforsorgen.dk, telefon +32684611.

TUB

Direktoratet for Kriminalforsorgen - Danmark
Tove V. Brøchner/Kaj Raundrup
Strandgade 100
1401 København K
Danmark

Deres ref:
05-032-210 KAR

Vår ref:
2006/02074-/452

Dato:
28.03.2006

Livssynstjenester for innsatte

Vi viser til deres brev av 7. mars, om behandling av innsatte med forskjellige trosretninger.

I straffegjennomføringsloven § 23 heter det: Kriminalomsorgen skal gi innsatte mulighet til å utøve religion og livssyn.

I retningslinjene til loven står det videre at leder av fengselet skal, så langt det er praktisk mulig og forenlig med sikkerheten, legge forholdene til rette for at innsatte skal kunne utøve sitt livssyn. Ved tilretteleggelsen må det tas tilstrekkelig hensyn til sikkerheten i det enkelte fengsel.

Innsattes ønsker om gudstjeneste eller annen religiøs eller livssynsmessig seremoni, sjelesorg eller religiøs eller livssynsmessig rådgivning skal så langt det er praktisk mulig tas til følge med nødvendige tiltak. Ved fengsler hvor det tjenestegjør fengselsprest, utfører denne den geistlige tjeneste for innsatte som er medlem i Den norske kirke, eller som selv etterspør geistlig tjeneste fra fengselspresten. Tjenesten utføres i samsvar med de regler som gjelder for fengselsprestetjenesten. Innsatte fra andre trossamfunn, religioner eller livssyn skal, dersom innsatte selv ønsker det, kunne motta prest eller sjelesørger fra vedkommende religiøse eller livssynsmessige menighet eller organisasjon. For eventuell kontroll av besøket vises det i retningslinjene til regler om dette i straffegjennomføringsloven § 31, og retningslinjene til denne.

I retningslinjene heter det videre: "Vedkommende prest eller sjelesørger skal budsendes når innsatte ønsker å tale med ham eller henne. Så vidt praktisk mulig skal det avsettes egnede lokaler i fengslene til gudstjeneste eller annen religiøs eller livssynsmessig seremoni, sjelesorg eller religiøs eller livssynsmessig rådgivning".

Fengselsprestene tilsettes i Den norske kirke i samsvar med regler gitt i forskrift om tilsetting av menighetsprest og lønnes over statsbudsjettet. Trossamfunn mottar statlig og kommunalt tilskudd. Tilskudd til trossamfunn beregnes ut fra netto budsjetterte utgifter til direkte drift av Den norske kirke (Dnk) delt på medlemstallet i Dnk, og her inngår fengselsprester i beregningsgrunnlaget. Dette er en generell ordning i den forstand at det ikke gis tilskudd til enkelte særskilte utgiftskomponenter. Det er således opp til det enkelte trossamfunnet om samfunnet ønsker å benytte deler av det offentlige tilskuddet til religiøse ledere i fengsler.

Indg. i D.f.K SFX

05 APR. 2006

Journal nr. 05-032-210 AKF 18

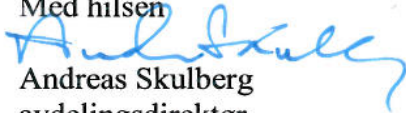
Når det gjelder betjening av fanger som tilhører andre tros- og livssyn enn Den norske kirke, har det over tid utviklet det seg en praksis der prestene tar ansvar for å formidle kontakt mellom de innsatte og aktuelle representanter for aktuelle samfunn.

Når det gjelder regler for fengselspresttjenesten henvises til Tjenesteordning for fengselsprester, fastsatt ved Regjeringens res. 20.november 1997. Denne finnes under www.kirken.no

På grunn av at andelen utenlandske innsatte gradvis har økt, samtidig som også norske innsatte i større grad tilhører andre livssynssamfunn, har Justisdepartementet og Kirke- og kulturdepartementet hatt kontakt for å se nærmere på livssynstjenestene framover. Det vil i den forbindelse vurderes om et felles rundskriv fra departementene er hensiktsmessig for å tydeliggjøre ansvarsforhold og roller i dette arbeidet. Vi er derfor også interessert i deres arbeid videre, og har gjerne kontakt om temaet framover.

Når det gjelder regelverket og annen informasjon om kriminalomsorgen for øvrig finnes dette på www.kriminalomsorgen.no

Med hilsen

Andreas Skulberg
avdelingsdirektør

Vigdis Endal
rådgiver

HUR SJÄLAVÅRDEN FÖR FÅNGAR FRÅN OLIKA RELIGIONSSAMFUND ORDNAS I FINLAND

1. Rätten till religionsutövning

Bestämmelser om religionsutövning i fängelserna finns i Finlands grundlag, religionsfrihetslagen och lagen om verkställighet av straff. Enligt grundlagen skall var och en ha religions- och samvetsfrihet. Religionsfriheten omfattar både frihet och rätt. Den innebär både frihet från religion och rätt till religion. Både den nuvarande grundlagen och religionsfrihetslagen utgår ifrån begreppet om en positiv religionsfrihet. Rätten till religionsutövning hör enligt grundlagen till de grundläggande mänskliga rättigheterna, och enligt religionsfrihetslagen har staten till uppgift att garantera religionsfriheten och skapa förutsättningar för att den kan realiseras.

Enligt bestämmelserna i lagen om verkställighet av straff skall förhållandena i straffanstalter i mån av möjlighet ordnas så att de motsvarar de levnadsförhållanden som allmänt råder i samhället. Det betyder att de grundläggande medborgerliga rättigheterna skall kunna utövas också i straffanstalter. Eftersom rätten till religionsutövning hör till de grundläggande medborgerliga rättigheterna, svarar straffanstalterna för att rätten skall kunna utövas under fängelsetiden. Även de häktade har denna grundläggande rättighet, dvs. rätten att bekänna och utöva sin tro.

Att garantera rätten till religionsutövning innebär en stor utmaning för finländsk fångvård. Själavården för fångar har som syfte att stödja denna grundläggande rättighet i fängelseförhållandena. Men att värna om rätten till religionsutövning är inte bara en uppgift för själavårdarna i fängelserna. Det är en uppgift för hela personalen. Alla anställda skall se till att medborgarna kan utöva sina grundläggande rättigheter också när de är intagna i fängelse.

2. Själavården i fängelset och rätten till religionsutövning

Merparten av själavårdarna i finländska fängelser är präster eller diakoner från den evangelisk-lutherska kyrkan. Dessutom tjänstgör en präst från den finländska frikyrkan som fängelsediakon, och två församlingspräster från den finländska ortodoxa kyrkan får ett arvode för att sköta själavården för ortodoxa fångar i Södra och Östra Finland. Framför allt de sydfinländska fängelserna har nära kontakter med präster i den romersk-katolska kyrkan som vid behov har hand om själavården för romersk-katolska fångar från Finland och utlandet.

Själavårdarna i finländska fängelser konfronteras dagligen med fångar som bekänner sig till andra religioner än den kristna. Att någon hör till ett annat trossamfund är i sig inget hinder för själavård eller annat umgänge. Fängelsesjälavårdarna försöker på olika sätt stödja möjligheterna för fångar från andra religionssamfund att utöva sin religion.

I Finland tänker vi att själavårdarens egen övertygelse inte är något hinder för honom eller henne att samarbeta med representanter för andra trossamfund. En neutral eller obunden attityd till religioner är en ren abstraktion. Om en själavårdare är själv bunden vid sin tro och är medveten om sin egen identitet, förstår han eller hon samtidigt värdet av en annorlunda religiös övertygelse. En egen klar identitet gör dialogen mellan olika trossamfund möjlig och äventyrar inte andras rätt att utöva sin religion.

Om exempelvis en muslimsk fånge vill träffa imamen i sitt eget samfund, tar fängelsesjälavårdaren kontakt med imamen och begär honom besöka fängelset. Det är upp till imamen att ta beslut om ett eventuellt besök. Om imamen kommer till fängelset, tas han emot på samma sätt som andra besökare och visas till ett rum där han kan träffa den muslimska fången på tu man hand. På samma sätt har också företrädare för den judiska församlingen i Helsingfors besökt fängelset. Å andra sidan har fångar blivit förda till romersk-katolska mässor, synagogor och moskéer för att rätten till religionsutövning skall garanteras.

3. Öppna frågor

Ju mera mångkulturellt Finland blir, desto mera omfattande blir spektrumet av religioner i straffanstalterna. Det stora antalet religioner innebär samtidigt en stor utmaning för personalen. De anställda skall å ena sidan övervinna antireligiösa attityder hos sig själva för att fångarnas religionsutövning inte skall förhindras. Å andra sidan måste de anställda ta ställning till vad som är religionsutövning i egentlig mening och vilka företrädare för religiösa samfund skall kunna beviljas tillträde till fängelset utan säkerhetsrisker.

De frivilliga medarbetare som deltar i kyrkligt arbete i fängelserna har fått den utbildning som uppgifterna kräver. För närvarande är utbildningen bara avsedd för medlemmar i de kristna samfunden. Men vi har fått förfrågningar från t.ex. muslimska samfund som velat inleda ett motsvarande frivilligarbete. Likställdheten kräver att likartat frivilligarbete skall tillåtas. Det kräver emellertid att volontärerna skall utbildas. När det gäller själavården i fängelserna har vi inte ännu kunnat lösa frågan om vem som skall ordna utbildningen av frivilliga från olika trossamfund och hur den skall organiseras.